

**Jaruga** nad Dniestrem. Majętność ta Potockich, przez zamianę składać poczęła królewsczyznę, na mocy uchwały sejmu 1768 r., która opiewa: „mając wzgląd na zasługi antecessorów, jakoteż i samego Teodora Potockiego Ssty smotryckiego, zamiany dóbr miasta Jarugi z attynencyami, za dobra król. Smotrycz pozwalamy, i kommissarzów naznaczamy; a gdy odmiana nastąpi, Starostę w possessyi *vita sua durante* przy dobrach dziedzicznych w nasze król. zamienionych, byle z nich płacił należącą kwartę, zostawujemy“. Uboga ta miejscina, podług taryfy 1776 r., składała się z 63 domów. Z lustracyi 1789 r. okazuje się: iż do Sstwa jarudzkiego należały wsi: Sobotowka, Iwonowka, Doroszowka, Pietraszowka, Michałowka, Flemen-da czyli Teodorowka i Biała nad Dniestrem, przy ujściu Murachwy, która oddziela Wtwo podolskie od braclawsk.; dzierżawca Teodor Potocki Ssta olsztyński, rotmistrz kaw. nar., pułk. artyl. kor., miał dochodu zł. 34 123, gr. 14. O Jarudze zaś piszą rewizorowie: w rynku domów żydowskich 9, zatłanych 5; poddany poczwórny 1, potrójny 1, parowych 32, pojedynków 6, wszyscy do roku dni powinnych po 7, do obrabiania winogrodu po 2, szarwarków po 12 odrabiają; 32 pieszych robią po dni 21 do roku. Czynsze: od poddanego poczwórnego zł. 36, potrójnego 27, parowego 18, pojedynka 9, pieszego 7; czynsz od żydów zł. 100; rabinostwo rocznie 150, i t. d.; ogólna intrata z miasta wynosi zł. 4853, gr. 8. — Gdy 20 maja 1790 r. zapadło na sejmie prawo, uchylające wszelkie zamiany dóbr król., poleciła kommissyja skarbowa 1791 r., ażeby Jaruga, jako do natury dóbr dziedzicznych przywrócona, z ma-

nału kwarcianego wyjętą została. Takim sposobem, wzmiankowany Teodor Potocki, naówczas Wda bełżki, znowu stał się właścicielem Jarugi z przyległościami.

Inne miasteczka z wyrażeniem właścicieli około 1780 r. *Pików* nad Sniwodą, Ant. Lubomirskiego kaszt. krak.; za rządów zaś Zyg. Aug., majątność sławnego wojownika: Filona Kmity Czarnobyłskiego. — *Snitówka* nad Wołkiem, Szym. Bykowskiego. — *Wońkowce* nad Kalusem, z koś. Franciszkanów (*conventus Vancoviensis*) Humieckich. — *Zamiechów* nad Zamiechowką, Starzyńskich. — *Snitków* nad Krajcem, Domin. Dzierżka. — *Ozarzyńce* nad Niemiją, Kata. Kossakowskiej kaszt. kamieńskiej. — *Luczyniec* nad Niemiją, Rzewuskiej Wojew. podolskiej. — *Jaryszów* nad Ładawą, Dziedoszyckich. — *Czerniejowce* przy ujściu Moraszki do Morachwy, Józefa Sosnowskiego hetm. P. L.



wić musiał na łup wozy i sprzęt obozowy. Spółczesny Cellaryusz pisze: iż miasto po łacinie *Lipovecia* zwane, podwójnemi wałami i przekopami obwarowane było. Zdobywszy je na Kozakach 1653r. Stef. Czarniecki Oboźny K., dozwolił żołnierzom rabunku.—Podług taryfy 1775 r., miasto liczące 126, a przedmieście 125 domów, należało do Poławińskich i Strutyńskich.

**Janów** przy ujściu Sniwody do Bohu. Dawna ta majątność Chołoniewskich, miała 1775 r. podymne opłacających domów 135, na przedmieściu zaś 146. Stan. August wracając z Kamieńca, zjechał tu 20 listopada 1781 r. Chołoniewski Ssta kołomyjski, przy odgłosie dział i stojącej pod bronią nadwornej swojej milicyi, przyjmował króla, który przenocowawszy, w dalszą udał się podróż.—Ozdobą miejsca, jest mурowany koś. Bernardynów i basztami opatrzony zamek; zamieszkiwał go 1790 r. Rafał Myszka Chołoniewski Ssta dubieniecki.

**Pików** nad Sniwodą. Należał do ordynacyi ostrogskiej, której dobra rozdaruwując 1753 r. ostatni ordynat Janusz Alex. ks. Sanguszko Marsz. N. L., nadał Pików ze 33 wsiami Ant. Lubomirskiemu Wdzie lubels., pod obowiązkiem dostarczania 20 konnych ludzi na potrzeby Rptej. Taryfa 1775 r. podaje obowiązanych do opłaty podymnego 52, a na przedmieściu 95 domów, znaczniejsza bowiem cześć miasta za rzeką, leży w Wtwie podolskiem, pow. latyczowskim. Całego Pikowa właścicielem, był 1780 r. Ant. Lubomirski kaszt. krak.; miasto opasane wałami, miało wtedy zamek strzeżony przez nadworną milicyą, a przechodzący główny na Ukrainę gościniec, znaczne mieszkańcom przynosił korzyści.

**Miedziaków** nad Zharem, uchodzącym do Bohu. Miasteczko to, do Sstwa winnickiego należące, zwało się pierwotnie *Kolumnów*, od herbu założyciela swego około 1757 r. Ssty Czosnowskiego. Podług inwentarza 1762 r. znajdowało się gospodarzów chrześcian 22 i 33 żydów; we dwa lata zaś potem sporządzony inwentarz, mówi: iż pierwszych jest 45, drugich 17, i że z arędy znaczny pokazał się deces, dla zubożenia poddaństwa. Lustracya 1789 r. takowe zawiera szczegóły: „Miedziaków dawniej Kolumnów nad Zharem; ma 2 rozległe stawy, na niższym są 3 młyny; w rynku domów żydowskich 11, z tych 3 zajezdne, zatylnych 4 pustych. Miasteczko razy dwa będąc pogorzałe, tudzież przez upadłą fabrykę rudnią, mocno w intracie jest poniżone. Na drugiej stronie grobli, leży wieś Miedziaków; ma dwór duży *cum omni commoditate* obudowany, słomą kryty i 96 chałup chłopskich“.

**Lityn** nad Zharem. Właściciel tej majątności z przyległościami Filon Kmita, uczynił z Zyg. Augustem zamianę na inne dobra, o czém świadczy przywilej król. pod d. 29 marca 1566 r. w Bielsku dały: „Gdy około szerokości gruntów owych imion, o ludziach i pożytkach z nich przychodzących, od dworzanina naszego Bazylego Maćkiewicza do nas i do skarbu naszego, wiadomość pewna jest przyniesiona, my mając łaskawy wzgląd: na wierne, poczciwe i pilne posługi pana Filonowe, któremi on od niemałego czasu na posługach naszych hospodarskich i ziemskich i w niemałych bitwach bywając przeciw nieprzyjacielu naszego, nielitując garła i przelewania krwi swojej, mężnie się, jako prawemu rycerzowi należy, zastawiał i tem łaskę naszą za-